

Cynthia Enloe: "COVID-19: Pandemi Sonrası Salgın Esnasında Başlar – Savaş Sonrası Başarısızlıklardan Feminist Öğretiler"

Danimarkalı yetkililer ilkokulları, Yeni Zelanda ve Avustralya hükümetleri ise plajları temkinli bir şekilde yeniden açıyor. Çinli yetkililer kırsal kesimden gelen göçmen işçileri yeniden açılan fabrikalara dönmeye çağırıyor. Teksas valisi bir “yeniden açılma lideri” ilan ediyor.

Okullar cinsiyetçidir. Plajlar ve sörf de öyledir. Fabrikalar toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümüne dayanmaktadır. Liderler her zaman cinsiyetçidirler.

Toplumsal cinsiyet açısından akıllı bir politika analizi gerçekleştirmek – herhangi bir karar vermeden ve ardından bu kararın sonuçlarını değerlendirmeden önce – sekiz toplumsal cinsiyet sorusunu yanıtlamayı gerektirir: Karara kimler katılmaktadır? Kimler dışarıda bırakılmaktadır? Karar kimlere fayda sağlamaktadır? Kimler bedel ödemektedir? Kararda kimler ciddiye alınmaktadır? Kimler hafife alınmaktadır? Kontrol kimdedir? Ve her zaman: Erkeklik ve kadınlık hakkındaki fikirler (ve endişeler) hangi noktada devreye girmektedir?

Sedyeler hala hastane koridorlarında sıraya dizilmeye ve vatandaşlar maskeleriyle nefes almaya alışmaya devam ederken – yani süregelen bu halk sağlığı belirsizliği esnasında - bazı insanlar sanal masalarında oturup salgın sonrası dönem için planlar yapıyorlar.

Bu siyaset masalarında kimler vardır? Toplumsal cinsiyet konusundaki varsayımları nelerdir? Akıllarında kimlerin çıkarları vardır?

Yeniden açılma, pandemi sonrası senaryolar – ve bunların yol açtığı sorular – feminist aktivistler için oldukça tanıdıktır. Onlarca yıldır, farklı kadınların felaketler esnasındaki deneyimleriyle yakından ilgilenen kadınlar, felaket sonrası döneme yönelik planların henüz silahlar ateşlenmekteyken, küller hala yanmaktayken, dünya hala sarsılmaktayken yapıldığını fark ettiler.

Savaş devam ederken gerçekleştirilen pek çok savaş sonrası planlamada, toplumsal cinsiyet konusunda başarı öykülerine pek rastlanmaz. Bunlar arasında belki de en iyi bilineni, Britanya hükümetinin İkinci Dünya Savaşı sırasında savaş sonrası bir refah devleti kurmayı planlamasıdır. Planın temeli, liberal iktisatçı William Beveridge’in adını taşıyan Beveridge Raporu’ydu. 1942’de yayınlanmış olan bu rapor, merkezinde Ulusal Sağlık Hizmetleri’nin bulunduğu ve ülke çapında sağlanacak bir güvenlik ağının ana hatlarını çizer. Yetkililer bunu, dayanıklılıkları ve kurdukları toplumsal dayanışmayla ülkeyi savaş zamanının en karanlık günlerinde ayakta tutan İngiliz siviller için bir ödül olarak görüyordu. Burada dikkat çekici olan, birkaç feminist kadın parlamento üyesinin, bu iddialı savaş sonrası sosyal güvenlik sistemi tasarlanırken, Britanyalı kadınların savaş esnasında yaşadıklarının dikkate alınmasını sağlamada etkili olmuş olmalarıdır. Fakat tüm bu çabalara rağmen, ataerkil varsayımlar savaş sonrası Britanya refah devletine ince ince işlendi: eşit olmayan ücret, kadınların omuzlarına yüklenen çocuk bakımı, evlilik içi uyum ve “eve ekmek getiren erkek” imajları. Britanyalı feministler savaştan sonraki 75 yılı, bu varsayımları planlayanların sebep oldukları ataerkil zararı gidermeye çalışarak geçirdiler.

Afet sonrası planların birçoğu, kusurlu İngiliz refah devletine bile yaklaşıyor. Bölgede uzun süren iç savaşta aktif olarak yer alan Kuzey İrlandalı kadınlar, savaş sonrası siyasetinde siyasi anlamda kenara itildiler. Kolombiyalı feministler, hükümetlerinin son savaş sonrası planlamasını, yabancı madencilik şirketlerine ve yerel erkek ortaklarına ayrıcalık tanımakla eleştirdiler. Bosnalı feministler, ülkenin halihazırda yetersiz olan sosyal güvenlik ağına yük bindiren savaş sonrası yeniden yapılanma mali formülünün Bosnalı kadınlara verdiği ızdırabı ifşa etmeye devam ediyorlar. Kamboçya’nın savaş sonrası kalkınmasına, eril otoriter yönetim ve eril Çinli şirketlerin elde ettikleri kâr damgasını vurdu. Parlamentodaki kadın oranının yüksek olacağı müjdelenen soykırım sonrası Ruanda, bugün en tepedeki eril otoriterlik ile anılıyor. El Salvador’un savaş sonrası dönemi, kadınlara yönelen erkek şiddetinin ürkütücü oranlarıyla yaralandı.

Söz konusu savaş sonrası cinsiyetçi felaketler, silahlar ateşlenirken devam eden savaş sonrası planlamada kadınların kilit oyuncular olması için onlarca yıldır süren küresel feminist kampanyalara rağmen ortaya çıktı. Ulus-ötesi aktivistlerin en büyük başarısı, BM Güvenlik Konseyi'nin 1325 sayılı Kadın, Barış ve Güvenlik Kararı'nın 2000 yılında kabul edilmesi oldu; bu karar ile hem BM hem de üye devletlerin her biri, kadınları hem barış anlaşması müzakerelerine hem de savaş sonrası yeniden yapılandırma görevlerine – ki bu genelde barış müzakereleriyle eş zamanlı olarak yürütülür – önemli katılımcılar olarak dahil etmeyi taahhüt ediyor.

1325'in uygulanmasına dair puan çizelgesi ise oldukça iç karartıcıdır. 1992 ile 2018 arasında, tüm barış müzakerecilerinin yalnızca yüzde 13'ü kadındı. Büyük barış süreçlerindeki tüm imzacıların sadece yüzde 4'ü kadındı, ki bu durum son derece utanç vericidir.

Bir ekonomiyi sürdürülebilir bir şekilde yeniden inşa etmek, kapanma sonrası zedelenmiş bir sosyal dokuyu etkin bir şekilde iyileştirmek ve bir sonraki felaketi karşılamaya hazırlıklı olmayı sağlayabilecek bir yönetim sistemini anlamlı bir şekilde yeniden düzenlemek için üç şey gerekir: Kesişimsel bir toplumsal cinsiyet merakı, kesişimsel toplumsal cinsiyet anlayışı çerçevesinde ayrıştırılan sağlık, iş gücü ve siyasete dair verilerin toplanması ve ırkçılık karşıtı toplumsal cinsiyet eşitliğine gerçek bir bağlılık. Halk sağlığı, ekonomi, kamu politikası, toplum hizmetleri, finans ve çevre alanlarında araştırmalarıyla bu sofistike becerileri geliştirenler feminist analistler olmuştur. Karar verme masalarında feminist bilgidен beslenen kadınlar bulunmazsa, etkili bir pandemi sonrası planlamanın üç şartının da çok gerisinde kalmış olacağız.

Erkekler, doğal afetlerin, savaşların, ekonomik bunalımların ve salgın hastalıkların sancılarında, kadınlara küçümseyici bir tavırla ders verdiler: “Şimdi, bu krizin ortasında, toplumsal cinsiyet konusunda endişelenmenin zamanı değil.” Ataerkil hocalar, “kadınlar ve erkekler olarak herkes bu işin içindedir,” diye devam ederler. Daha sonra, kriz bittiğinde, kadınlar için endişelenebileceğimiz konusunda bize güvence verirler.

“Sonra“ ise, elbette, hiçbir zaman gelmez.

Sonra – komiteler atandıktan sonra, öncelikler belirlendikten sonra, yağmalar dağıtıldıktan sonra – artık çok geçtir. Kriz esnası – şimdi, şu an – toplumsal cinsiyet eşitliği politika becerilerine ve sorumluluğuna sahip kadınların her karar alma masasında bulunması gerektiği zamandır.

*Makalenin “COVID-19: Post-Pandemic Starts During the Pandemic – Feminist Lessons from Post-War Failures” başlıklı orijinal haline, [suradan](#) erişebilirsiniz.